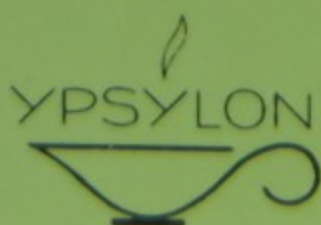


Lucjan Turoś

**ANTROPOLOGIA
TURYSTYKI**



SPIS TREŚCI

Wstęp	7
Część I	
PREKURSORY IDEI ANTROPOLOGII TURYSTYKI	
Wybrani autorzy- prekursorzy.....	12
1. Marcus Tullus Cicero	12
2. Gaius Walerius Catullus.....	13
3. Kwintus Horatius Flaccus.....	14
4. Pliniusz Młodszy.....	14
5. Franciszek Petrarka.....	15
6. Andrzej Frycz Modrzewski.....	16
7. Mikołaj Rej.....	17
8. Marcin Kromer.....	17
9. Piotr Statorius- Stojęński.....	18
10. Marcin Bielski.....	19
11. Sebastian Fabian- Klonowicz.....	19
12. Jan Amos- Komeński.....	20
13. John Locke.....	22
14. Stanisław Konarski.....	23
15. Ignacy Krasicki.....	23
16. Stanisław Staszic.....	24
17. Cyprian Kamil Norwid.....	24
18. Józef Ignacy Kraszewski.....	26
19. Henryk Sienkiewicz.....	36
20. Stanisław Karpowicz.....	38
21. Ignacy Solarz.....	38
22. Bogdan Nawroczyński.....	39
23. Aleksander Ludwik Janowski.....	40
24. Mariusz Zaruski.....	40
25. Ludomir Sawicki.....	41
26. Kazimierz Korniłowicz.....	41
27. Stanisław Leszczycki.....	42
28. Gustaw Wuttke.....	43
29. Kazimierz Wojciechowski.....	44

30. Franciszek Urbańczyk.....	44
31. Wincenty Okoń.....	45
32. Jarosław Iwaszkiewicz.....	46
33. Helena Zaworska.....	47
34. Podróże w ujęciu Prof. Leszka Kołakowskiego.....	47
35. Jan Paweł II o wartościach i moralnym pięknie podróżowania.....	53

Część II

METODOLOGICZNE I TEORETYCZNE PROBLEMY PRACY

I. Metodologiczne podstawy badań.....	59
1. Przedmiot badań.....	59
2. Problematyka badawcza i hipotezy.....	59
3. Metody i techniki badań	62
4. Zasady interpretacji zebranego materiału	64
5. Trudności metodologiczne	65
6. Znaczenie badania turystyki edukacyjnej jako źródła wiedzy antropologicznej i kulturoznawczej	66
7. Barwy a psychika turysty	66
8. Turystyka zagraniczna i proces globalizacji kultur	73
9. Turystyka i codzienność	79
10. Przestrzeń i miejsce jako kategorie antropologii turystyki	86
11. Wyobrażenia antropologiczne jako czynnik determinujący aktywność poznawczą turystów	93
12. Filozofia turystyki	100
II. KULTUROZNAWSTWO I TURYSTYKA	107
III. ROLA TURYSTYKI W PROCESIE EDUKACJI KULTUROZNAWCZEJ	114
IV. ANTROPOLOGIA KULTURY W UJĘCIU EWY NOWICKIEJ	120
1. Przedmiot i problematyka antropologii kulturowej.....	120
2. Poglądy na kulturę, jej istotę, cechy, wymiary.....	127
3. Problemy wynikające z badania obcych kultur.....	134
V. ZNACZENIE TEORII ANTROPOLOGII KULTURY DLA OPISU I ANALIZY DOŚWIADCZEŃ ANTROPOLOGICZNYCH I KULTUROZNAWCZYCH BADANYCH STUDENTÓW- TURYSTÓW.....	141

Część III

WYNIKI BADAŃ AUTORA PRACY

A. Analiza wyników badań ankietowych 364 studentów- turystów	179
Tabela 1. Ogólne dane o respondentach uczestniczących w badaniach.	
-Doświadczenie turystyczne jako źródło wiedzy antropologicznej-	

struktura w %	149
Charakterystyka badanego środowiska	152
Tabela 2. Istota człowieka wyraża się w tym, że:	160
Tabela 2a. Istota człowieka wyraża się w tym, że:.....	163
Analiza wyników badań	
Poglądy badanych studentów, ukształtowane pod wpływem podróży zagranicznych, na istotę człowieka	166
Tabela 3. Najczęściej ujawniające się podczas wycieczek cechy człowieka jako istoty reprezentującej gatunek homo sapiens	174
Tabela 3a. Najczęściej ujawniające się podczas wycieczek cechy człowieka	177
Analiza wyników badań	
Cechy człowieka odkryte przez studentów podczas wycieczek.....	180
Tabela 4. Przyczyny ujawniania się cech natury ludzkiej w czasie wycieczek, które w normalnych warunkach codziennego życia i pracy są w stanie utajonym bądź rzadziej się manifestują	190
Analiza wyników badań	193
Tabela 5. Antropologiczna wartość doświadczenia turystycznego polega na tym, że:	195
Analiza wyników badań	198
Tabela 6. Sytuacje turystyczne, w których zmanifestowały się zachowania, postawy i dążenia turystów mające charakter uniwersalny, gatunkowy, dotyczące wszystkich ludzi	199
Analiza wyników badań	202
Tabela 7. Potrzeby, postawy i dążenia ludzi najpełniej występujące w czasie wycieczek.....	203
Analiza wyników badań	206
B. Wycieczki jako źródło wiedzy antropologicznej i kulturoznawczej w świetle pisemnych wypowiedzi studentów- turystów.....	207
I. 51 przykładowych wypowiedzi /w porządku alfabetycznym nazwisk ich autorów- podanych w tekście pracy/.....	207
II. Syntetyczne omówienie pisemnych wypowiedzi badanych studentów-turystów.....	309
Zakończenie.....	345
Bibliografia	349

danych przez nich stereotypów narodowych, etnicznych i rasowych i pomógł im w opanowaniu sztuki odróżniania rzeczywistości /rzeczywistych zachowań ludzi/ od idealnych o niej wyobrażeń.

Zebrane materiały dały mi podstawę do twierdzenia, że doświadczenie turystyczne, oprócz innych ważnych składników, zawiera także elementy cennej wiedzy, opartej o okazjonalne obserwacje antropologiczne- wiedzy ukazującej mentalność, zwyczaje i obyczaje oraz profile kultury mieszkańców zwiedzanych krajów.

Z wypowiedzi studentów, relacjonujących ich obserwacje i refleksje antropologiczne, a także socjologiczne, wynika, że wycieczki są tego rodzaju doświadczeniem umysłowym i emocjonalnym, które skłania do zadawania sobie zasadniczego dla antropologii pytania: kim jest człowiek? Jakie jest jego miejsce w przyrodzie i w kulturze? Dlaczego tworzy tak różnorodne kultury i obyczaje? W jaki sposób przystosowuje się do warunków bytu? Jakim ideałom służy? Jakie ma potrzeby uniwersalne i lokalne?

Studenci wprowadzie osobiście, bezpośrednio spostrzegali sytuacje i doświadczenia lokalne, ale także potrafili dostrzec ich uniwersalne aspekty i wymiary.

„Antropologia turystyki” jak sądzę, może odegrać rolę pionierską: jako propozycja postrzegania udziału w wycieczkach krajowych i zagranicznych - jako wielkiej, życiowej szansy dokonania odkryć antropologicznych i przeżycia wielkiej przygody - jaką niewątpliwie jest uprawianie turystyki edukacyjnej.

„Antropologia turystyki” powstała nie tylko na skutek odczucia braku takiej dyscypliny naukowej, która odkrywałaby rolę turystyki, jako metody badań naukowych, jako zespołu sposobów i sytuacji, umożliwiających zbieranie obserwacji antropologicznych. Dyscyplina ta zrodziła się na skutek uświadomienia sobie przez autora, że przedmiotem szczególnego zainteresowania uczestników wycieczek zagranicznych i krajowych – są nie tylko zabytki, ale przede wszystkim ludzie – mieszkańcy zwiedzanych krajów i regionów, reprezentujący różne typy kultury.

Prowadząc wcześniej na przestrzeni 38 lat wycieczki zagraniczne – jako przewodnik i kierownik- autor tej pracy zdawał sobie sprawę z tego faktu, że nawet zwiedzane obiekty kultury /pałace, zamki królewskie, klasztory, miejsca zdarzeń historycznych, muzea, ośrodki wypoczynkowe i rekreacyjne/ były postrzegane jako wytwory ludzkiej inteligencji, wyobraźni, intuicji, zdolności i pracowitości, mentalności i obyczajowości.

Uświadomienie sobie tej prawdy, że głównym zainteresowaniem turystów- są ludzie, ich mentalność, potrzeby, aspiracje, style życia, sposoby myślenia, tradycje i doświadczenia historyczne- skłoniło autora tej pracy do podjęcia badań na temat wycieczek – jako źródeł wiedzy antropologicznej.

Uzyskane od studentów - turystów – wypowiedzi pisemne i ustne – przeszły najśmielsze oczekiwania. W pełni potwierdziły hipotezę autora, że udział w wycieczkach jest przez większość uczestników traktowany przede wszystkim jako niezwykła okazja do poznania innych ludzi, kultur i obyczajów, do zdobycia wiedzy

o ludziach, jako twórcach kultury i cywilizacji; do dokonywania „odkryć” antropologicznych; do wzbogacania swojej orientacji antropologicznej.

Oczywiście zdają sobie sprawę, że relacje studentów nie są reprezentatywne dla całej młodzieży polskiej, że obejmują kręgi ludzi zdolnych, kształcących się, posiadających wiedzę humanistyczną i uprawiających turystykę edukacyjną.

Mam jednak nadzieję, że kolejne prace obejmą inne jeszcze środowiska młodzieży i dorosłych i ukażą nie tylko odkrywczność, ale i piękno moralne ludzi, poznanych na wycieczce i te ich cechy, które decydują o ich przynależności do gatunku „homo sapiens”.